

IRUZUR-ARRISKUA AUTOEBALUATZEKO TRESNA ETA BANDERA GORRIAK

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzekeo tresna:
2. Bandera gorriak

1. IRUZUR-ARRISKUA AUTOEBALUATZEKO TRESNA

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna

Autoebaluazioa iruzur-arriskua prebenitzeko fasearen oinarria da, eta iruzur-arriskua ebaluatzeko Europako Batzordearen orientabideen eta iruzurraren aurkako neurri eraginkor eta proportzionalen arabera egiten da. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna ex ante kontrolen barruan kokatzen da.

NOLA? Semaforo-tresnaren bidez, erakundeak iruzur-arriskuaren ebaluazio osoa egiten du iruzur-eskema espezifikoa identifikatzeko, inpaktu-probabilitatea ebaluatzeko, iruzurraren aurka dauden kontrol-jarduerak ebaluatzeko eta hondar-iruzurraren arriskuak arintzeko ekintzak ezartzeko.

ZERTARAKO? Tresna hori aplikatuta, kudeaketa-prozesuetan gerta daitezkeen arrisku espezifikoa identifikatu nahi dira, eta arrisku horiek arintzeko dauden kontrolak identifikatu, iruzurra egin dezaketen jardueren probabilitatea eta inpaktua maila onargarrietara murrizteko.

NORK? Arriskuak ebaluatzeko eredua Eusko Jaurlaritzaren SEMaren ebaluazio eta jarraipenerako Sailarteko Batzordeak egin eta kudeatzen du, eta diziplina anitzeko talde ebaluatzaile gisa jarduten du.

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzenko tresna

AUTOEBALUAZIORAKO METODOLOGIA

1. Ebaluatu beharreko prozesuen hautaketa
2. Arriskuen hautaketa
3. Eusko Jaurlaritzan ezarritako arriskuak kontrolatzeko mekanismoak
4. Ebaluazio-prozesuaren urratsak

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna

Ebaluatu beharreko prozesuen hautaketa

Kontratazioa

Diru-laguntzak

Hitzarmenak

Baliabide propioei egindako enkarguak

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna

Arrisku hautapena

Prozesu horietako bakoitzerako, arriskuak hautatzen dira, beren deskribapen osoarekin eta prozesu bakoitzerako modu sekuentzialean zehaztutako arriskuaren erreferentziarekin. Hona hemen, adibide gisa, kontratazio-prozesuetarako identifikatutako arriskuen zerrenda.

Arriskuaren erreferentzia	Arriskuaren izena	Arriskuaren erreferentzia zehatza	Arriskuaren deskribapen zehatza
CR1	Interes-gatazkak	CR1.1	Interes-gatazka ezkutua
		CR1.2	Datuak iragaztea
CR2	Nahitaezko lehiaketa-prozedura bat ez betetzea	CR2.1	Kontratu bat hainbat kontratutan banatzea
		CR2.2	Hornitzaile bakarrarekin kontratatzea justifikaziorik gabe.
		CR2.3	Kontratuaren luzapen irregularra
CR3	Kontratuaren zehaztapenak ez betetzea	CR3.1	Produktuak ez entregatzea, ez gauzatzea edo ordeztea.
		CR3.2	Faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak
CR4	Lehiaketa-prozedura manipulatzeko	CR4.1	Adjudikazio-irizpideak ez daude behar bezala zehaztuta edo ez daude jasota baldintza-agirietan.
		CR4.2	Ausarkeriazko baja onartzea, lizitatzailerak behar bezala justifikatu gabe
		CR4.3	Ez dira errespetatu baldintza-agirietan ezarritako epeak.
CR5	Kolusiozko praktikak eskaintzetan	CR5	Kolusiozko jardunbide horiek gertatzen dira, kontratu baten esleipena lortzeko, lizitatzailerak kolusiozko akordio bidezko kontratazio-prozedura manipulatzeko dutenean enpresa-lotura duten edo ez duten beste eskaintzaile batzuekin, edo lizitatzailerak faltsuak simulatzen dituztenean.
CR6	Auditoretza-pista galtzea	CR6	Europar Batasunaren finantza-erregelamenduen 132. erregelamendua urratuz, ez da gordetzen auditoretza-lanak zailduz finantzatutako azpi proiektuei dagokien dokumentazioa.

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna

Ezarritako arriskuak kontrolatzeko mekanismoak

Arriskuak ezarri ondoren, horietako bakoitzerako Eusko Jaurlaritzan ezarrita dauden kontrol-mekanismoak identifikatzen dira, balizko arriskuek iruzurra, ustelkeria, interes-gatazka edo finantzaketa bikoitzeko egoerak eragin ez ditzaten. Hona hemen, adibide gisa, ezkutuko interes-gatazka arriskua kontrolatzeko ezarritako mekanismoak.

CR1.1 Interes-gatazka ezkutua	
Kontrolaren erreferentzia	Kontrolaren deskribapena
CC 1.1.1	Iruzurraren eta ustelkeriaren aurkako adierazpen instituzional bat egotea, interes-gatazkek jasotzen dituenak.
CC 1.1.2	Etika eta Jokabide Kodeak berariaz aipatzen ditu interes-gatazkek.
CC 1.1.3	Bermatu egiten da kasu guztietan Interes Gatazkarik Ezaren Adierazpena (IGEA) sinatuko dutela MRR funtsen kudeaketan eta kontrolean parte hartzen duten langile guztiek eta, bereziki, ebaluazio-batzordeetako kideek.
CC 1.1.4	Iruzurraren aurkako neurrien plan bat izatea, interes-gatazkek bereziki aipatuta.
CC 1.1.5	Ebaluazio-batzordeko kideei zuzendutako informazio-neurriak ezartzen dira, haien osotasuna arriskuan jar dezaketen jardueretan parte hartzeak dituen ondorioei buruz. Gomendagarria litzateke informazio-neurri horiek argi eta garbi deskribatzea jokabide irregular jakin batzuen ondorioak.
CC 1.1.6	Salaketan postontzi bat dago, eta edozein pertsona fisikok edo juridikok sala dezake horren inguruko edozein susmo.

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna

Ebaluazio-prozesuaren urratsak

Arrisku gordinaren zenbatespena.

- Iruzur, ustelkeria, interes-gatazka edo finantzaketa bikoitz jakin bat gertatzeko arriskuaren zenbatespen kuantitatiboa, haren probabilitatearen eta inaktuaren balorazioan oinarrituta.

Kontrolen eraginkortasunaren balorazioa

- Erakundeak gaur egun arrisku gordina arintzeko abian dituen kontrolen eraginkortasunaren balorazioa

Arrisku garbiaren balorazioa

- Martxan dauden kontrolen eraginkortasuna eta eragina kontuan hartu ondoren ateratzen den arrisku garbiaren balorazioa, hau da, arriskua ebaluazioa egiteko unean den bezala baloratzea.

Kontrol aringarrien eraginkortasunaren balorazioa

- Kontrol aringarriek arrisku garbian izan dezaketen eraginaren balorazioa, arrisku-maila garbiak ezarritako atalasea gainditzen badu ezarri beharko litzatekeena.

Arrisku objektiboaren balorazioa

- Kontrol eraginkorrek abian jarri ondoren onargarritzat jotzen den arrisku-mailaren azken kalkulua.

* Dauden edo etorkizunean egingo diren kontrolen eragina kontuan hartu gabe kalkulatu da

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna

Ebaluazio-prozesuaren urratsak

ARRISKU GORDINAREN ZENBATESPENA: Arrisku gordina arrisku-maila da, dauden edo etorkizunean egingo diren kontrolen eragina kontuan hartu gabe. Guztizko arrisku gordina arrisku gordinaren inpaktuaren eta ureztatze gordinaren probabilitatearen biderkatzearen emaitza izango da. Aldagai horietako bakoitza 1etik 4ra baloratzen da, eta 1 oso arrisku txikia da, eta 4 oso arrisku handia.

Arrisku gordina = Arrisku gordinaren eragina x Arrisku gordinaren probabilitatea.

ARRISKU GARBIAREN ZENBATESPENA: Aurreko bi urratsak egin ondoren, tresna informatikoak arrisku garbiaren balioa automatikoki lortzen du, honako formula honen arabera:

Arrisku garbia = (AGren inpaktua - kontrolen eragin aringarria inpaktuan) x (AGren probabilitatea - kontrolen eragin aringarria arriskua gauzatzeko probabilitatean)

ARRISKU OBJEKTIBOAREN ZENBATESPENA: Arrisku objektiboa, tresnak automatikoki kalkulatzen duena, arrisku-maila da, dauden kontrolen eta ekintza-planaren eragina kontuan hartuta, honako formula honen arabera:

Arrisku objektiboa = (AG - Kontrol berriek inpaktuan duten eragin aringarria) x (AG probabilitatea - Kontrol berriek arriskua gauzatzeko probabilitatean duten eragin aringarria)

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna

Ebaluazio-prozesuaren urratsak

Ebaluaziorako tresna informatikoa semaforikoa da, eta arrisku bakoitza honela sailkatzen du: onargarria (berdea), esanguratsua (laranja) edo larria (gorria). Talde ebaluatzaileak arrisku gordina eta kontrolek arrisku horretan duten eragina baloratzeko laukiak bete behar ditu, tresnak arrisku garbia eta arrisku objektiboa automatikoki kalkula ditzan.

IMPACTO	4				
	3				
	2				
	1				
		1	2	3	4
		PROBABILIDAD			

	<i>Riesgo Aceptable</i>	Puntuación de 1 a 3
	<i>Riesgo Importante</i>	Puntuación de 4 a 7
	<i>Riesgo Grave</i>	Puntuación de 8 a 16

1. Iruzur-arriskua autoebaluatzeko tresna

Adibidea

Hona hemen, adibide gisa, ezkutuko interes-gatazka izateko arriskuaren autoebaluzio-fitxa.

RIESGO BRUTO			CONTROLES EXISTENTES							RIESGO NETO		
Impacto del riesgo (BRUTO)	Probabilidad del riesgo (BRUTA)	Puntuación total del riesgo (BRUTA)	Ref. del control	Descripción del control	¿Se documenta el funcionamiento de este control?	¿Se comprueba regularmente este control?	¿Qué grado de confianza merece la eficacia de este control?	Efecto combinado de los controles sobre el IMPACTO del riesgo, teniendo en cuenta los niveles de confianza	Efecto combinado de los controles sobre la PROBABILIDAD del riesgo, teniendo en cuenta los niveles de confianza	Impacto del riesgo (NETO)	Probabilidad del riesgo (NETA)	Puntuación total actual del riesgo (NETA)
3	2	6	CC 1.1.1	Existencia de una Declaración Institucional contra el fraude y la corrupción que contempla los conflictos de interés.	Si	Si	Medio	-2	-1	1	1	1
			CC 1.1.2	El Código Ético y de Conducta se refiere específicamente a los conflictos de interés.	Si	Si	Medio					
			CC 1.1.3	Se garantiza que en todos los casos se suscribe la Declaración de Ausencia de Conflicto de Interés (DACI) por todos los empleados que participen en la gestión y control de los fondos MRR y especialmente para los miembros de comités de evaluación.	Si	Si	Alto					
			CC 1.1.4	Existencia de un Plan de Medidas Antifraude con especial mención a los conflictos de interés.	Si	Si	Medio					
			CC 1.1.5	Se establecen medidas de información dirigidas a los miembros del Comité de evaluación sobre los efectos de participar en actividades que pudieran comprometer su integridad. Sería recomendable que dichas medidas de información describan claramente las consecuencias que se derivarían de determinadas conductas irregulares.	Si	Si	Medio					
			CC 1.1.6	Existe un buzón de denuncias en las que cualquier persona física o jurídica puede denunciar cualquier sospecha en este sentido.	Si	Si	Alto					
			CC 1.1.X	Incluir la descripción de los controles adicionales...								

RIESGO NETO			PLAN DE ACCIÓN							RIESGO OBJETIVO		
Impacto del riesgo (NETO)	Probabilidad del riesgo (NETA)	Puntuación total actual del riesgo (NETA)	Nuevo control previsto	Persona responsable	Plazo de aplicación	Efecto combinado de los controles previstos sobre el nuevo IMPACTO NETO del riesgo	Efecto combinado de los controles previstos sobre la nueva PROBABILIDAD NETA del riesgo	Impacto del riesgo (OBJETIVO)	Probabilidad del riesgo (OBJETIVO)	Puntuación total del riesgo (OBJETIVO)		
1	1	1						1	1	1		

2. BANDERA GORRIAK

2. Bandera Gorriak

Bandera gorriak detekzio-kontrolen edo ex post kontrolen barruan kokatzen dira. Alarma-seinaleak, balizko iruzurraren pistak edo zantzuak dira, eta, beraz, ez dakarte halabeharrez halakorik egotea. Hala ere, argi eta garbi adierazten dute jarduera-eremu jakin batek arreta gehigarria behar duela iruzur potentzial bat baztertzeko edo berresteko.

Bandera gorri horiek estuki lotuta daude autoebaluazio-tresnan identifikatu diren arriskuekin, eta aukera emango diote ebaluazio-batzordeari iruzurra, ustelkeria, interes-gatazka edo finantzaketa bikoitz ahalik eta azkarrena identifikatzeko, gertatu ondoren, kalteak arintze aldera.

Kontratazioa

Diru laguntzak

Hitzarmenak

Baliabide propioei egindako enkarguak

2. Bandera Gorriak

Jarraian, tresna juridiko bakoitzerako ezarritako bandera gorriak ikus daitezke, bai eta Kudeaketa Organoek bandera gorriak egiaztatzeko egiten duten zerrenda ere.

1. SUBVENCIONES		2. CONTRATACIÓN		3. CONVENIOS		4. MEDIOS PROPIOS	
Riesgo	Denominación	Riesgo	Denominación	Riesgo	Denominación	Riesgo	Denominación
S.R1	Limitación de la concurrencia	C.R1	Limitación de la concurrencia	CV.R1	El objeto del convenio no corresponde a esta figura jurídica	MP.R1	Falta de justificación del encargo a medios propios
S.R2	Trato discriminatorio en la selección de solicitantes	C.R2	Prácticas colusorias en las ofertas	CV.R2	Incumplimiento del procedimiento o de los requisitos legales del convenio	MP.R2	Incumplimiento por el medio propio de los requisitos para serlo
S.R3	Conflictos de interés	C.R3	Conflicto de interés	CV.R3	Conflictos de interés	MP.R3	Falta de justificación en la selección del medio propio
S.R4	Incumplimiento del régimen de ayudas de estado	C.R4	Manipulación en la valoración técnica o económica de las ofertas presentadas	CV.R4	Limitación de la concurrencia en la selección de entidades colaboradoras de derecho privado	MP.R4	Aplicación incorrecta de las tarifas y costes
S.R5	Desviación del objeto de la subvención	C.R5	Fraccionamiento fraudulento del contrato	CV.R5	Limitación de la concurrencia en el caso de ejecución del convenio por terceros	MP.R5	Incumplimiento de los límites de subcontratación y limitación de concurrencia
S.R6	Doble financiación	C.R6	Incumplimientos en la formalización del contrato	CV.R6	Incumplimiento de las obligaciones de información, comunicación y publicidad	MP.R6	Incumplimiento total o parcial de las prestaciones objeto del contrato
S.R7	Falsedad documental	C.R7	Incumplimientos o deficiencias en la ejecución del contrato	CV.R7	Pérdida de pista de auditoría	MP.R7	Incumplimiento de las obligaciones de información, comunicación y publicidad
S.R8	Incumplimiento obligaciones materia información, comunicación y publicidad	C.R8	Falsedad documental			MP.R8	Pérdida de pista de auditoría
S.R9	Pérdida de pista de auditoría	C.R9	Doble financiación				
		C.R10	Incumplimiento de las obligaciones de información, comunicación y publicidad				
		C.R11	Pérdida de pista de auditoría				

Medidas de detección: Banderas Rojas

16

LISTA DE COMPROBACIÓN DE BANDERAS ROJAS

Procedimiento (identificación del expediente)

Fecha de cumplimentación

Descripción de la Bandera Roja	¿Se ha detectado en el procedimiento alguna bandera roja de las definidas por la entidad?			Observaciones	Medidas a adoptar
	Sí	No	No aplica		
1					
2					
3					

Nombre, apellidos y puesto de quien la cumplimenta

Firma

ESKERRIK ASKO ZUEN ARRETAGATIK

EUSKO JAURLARITZA

EKONOMIA ETA OGASUN
SAILA

GOBIERNO VASCO

DEPARTAMENTO DE ECONOMÍA
Y HACIENDA